

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՐԶՊԵՏ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

N 262 - Ա
09.07.2026թ.

ք.Արտաշատ

ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԻ ԴԵՊՔՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՐԶԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով «Տարածքային կառավարման մասին» օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-մասի 1 կետով, «Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» օրենքի 15-րդ հոդվածով և հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2025 թվականի սեպտեմբերի 18-ի թիվ 1337-Լ որոշմամբ սահմանված կարգը.

ՈՐՈՇՈՒՄ ԵՄ՝

1. Հաստատել համաճարակի դեպքում Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզի գործողությունների պլանը՝ համաձայն հավելվածի:

2. Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզի քաղաքացիական պաշտպանության բժշկական ծառայության պետին.

1) Յուրաքանչյուր տարի ճշգրտել համաճարակի դեպքում Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզի գործողությունների պլանը:

3. Սույն որոշումը ուժի մեջ է մտնում ստորագրման պահից:

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐՈՂ՝

Восстановимая подпись

X
Արտաշատ
ԱՐՏԱՎԱԶԻ ԱՐՏԱՎԱԶԻ
2409881092
Տվյալը պահպանվում է 2027-11-11
Հասցե: 001000 Երևան, Կոմիտասի պող. 10

Հավելված

Հայաստանի Հանրապետության Արարատի մարզպետի

2026 թվականի 09 -ի N 262 -Վ որոշման

ՀԱՄԱՃԱՐԱԿՆԵՐԻ ԴԵՊՔՈՒՄ ՀՀ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՐԶԻ ԳՈՐԾԵԼՈՒ ՊԼԱՆ

1. Պլանում օգտագործված հիմնական հասկացությունները՝

1) **վարակիչ հիվանդություններ՝** մարդու հիվանդություններ, որոնց առաջացումը և տարածումը պայմանավորված է մարդու վրա շրջակա միջավայրի կենսաբանական գործոնների (վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների կամ նրանց թունավոր արգասիքների) ազդեցությամբ և հիվանդության՝ հիվանդ և/կամ վարակակիր մարդուց կամ կենդանուց առողջ (ընկալունակ) մարդուն ուղակիորեն կամ անուղակիորեն՝ բույսերի, միջատների, կենդանիների, շրջակա միջավայրի գործոնների միջոցով փոխանցվելու հնարավորությամբ,

2) **հատուկ վտանգավոր վարակիչ հիվանդություններ՝** ծանր ընթացքով, մահացության և հաշմանդամության բարձր ռիսկով բնորոշվող, բնակչության շրջանում արագ տարածվող վարակիչ հիվանդություններ, որոնց ցանկը հաստատում է առողջապահության ոլորտի կառավարման լիազոր մարմինը,

3) **վարակիչ հիվանդության բռնկում՝** բնակչության սահմանափակ խմբերում հիվանդությունների դեպքերի հանրային առողջության անվտանգության համար վտանգ ներկայացնող կտրուկ աճ՝ դեպքերի միմյանց առնչվող ընդհանուր վարակի աղբյուրով և փոխանցման ճանապարհով (գործոնով),

4) **համաճարակ՝** կոնկրետ ժամանակահատվածում մեկ կամ մի քանի վարչատարածքային միավորի տարածքում, կամ դրանց մի մասում, կամ հանրապետության ամբողջ տարածքում հանրային առողջության անվտանգության համար վտանգ ներկայացնող միևնույն հիվանդության՝ միջին հանրապետական ամենամյա ցուցանիշը գերազանցող դեպքերի աճ, որն ունի տարածման միտում,

5) **սանիտարահամաճարակային իրավիճակ՝** որոշակի տարածքում կոնկրետ նշված ժամանակահատվածում բնակչության առողջության և վերջինիս վրա ազդող շրջակա միջավայրի գործոնների վիճակ,

6) **սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումներ կամ կանխարգելիչ միջոցառումներ՝** կազմակերպչական, վարչական, ճարտարագիտական, տեխնիկական, բժշկասանիտարական, հիգիենիկ և այլ միջոցառումներ՝ ուղղված մարդու (հանրության) առողջության վրա շրջակա միջավայրի գործոնների վնասակար ազդեցության նվազեցմանը, կանխարգելմանը կամ բացառմանը, վարակիչ ու զանգվածային տարածում ունեցող ոչ վարակիչ հիվանդությունների առաջացման և տարածման կանխմանն ու վերացմանը,

7) **սահմանափակող միջոցառումներ՝** վարչական, բժշկական, սանիտարական, անասնաբուժական, տնտեսական ու այլ գործունեությունների իրականացման հատուկ ռեժիմ նախատեսող, նաև բնակչության, տրանսպորտային միջոցների, բեռների, ապրանքների և կենդանիների տեղաշարժը սահմանափակող միջոցներ՝ ուղղված վարակիչ հիվանդությունների տարածման կանխմանը, որը կարող է արտահայտվել կարանտինի, մեկուսացման կամ օբսերվացիայի ձևով,

8) **կարանտին՝** վարակիչ հիվանդությունների կասկածով անձանց, վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներով աղտոտվածության կասկածով բեռների, կոնտեյներների, տրանսպորտային միջոցի, ապրանքի, փոստային ծանրոց, մարդկային աճյունների տեղափոխման սահմանափակում կան մյուսներից տարանջատում՝ բացառելով վարակի կամ աղտոտման հնարավոր տարածումը,

9) **մեկուսացում՝** վարակի տարածումը կամ աղտոտումը կանխելու նպատակով հիվանդների կամ վարակված անձանց, բեռների, ապրանքների, տրանսպորտային միջոցների, ուղեբեռների կամ փոստային ծանրոցների տարանջատում մյուսներից,

10) **օբսերվացիա՝** վարակիչ հիվանդություններով հիվանդ կամ վարակված մեկուսացված անձանց նկատմամբ կիրառվող բժշկական հսկողություն,

11) **վարակիչ հիվանդությունների իմունականխարգելում (այսուհետ՝ իմունականխարգելում)՝** միջոցառումների համակարգ, որն ուղղված է կանխարգելիչ պատվաստումների միջոցով վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելմանը, տարածման սահմանափակմանը և վերացմանը,

12) **կանխարգելիչ պատվաստում (այսուհետ՝ պատվաստում)՝** վարակիչ հիվանդությունների նկատմամբ առանձնահատուկ անընկալունակության առաջացման նպատակով մարդու օրգանիզմ պատվաստանյութի ներմուծում,

13) **պատվաստանյութ՝** բժշկական իմունակենսաբանական պատրաստուկ, նախատեսված որոշակի վարակիչ հիվանդությունների նկատմամբ հատուկ իմունաբանական անընկալունակության առաջացման համար,

14) **բժշկահիգիենիկ գիտելիքներ, հիգիենիկ գիտելիքներ՝** մարդու կողմից իր և իր ընտանիքի առողջության պահպանման, վարակիչ հիվանդությունների կանխման, առողջ ապրելակերպի արմատավորման և վարքագծային և շրջակա միջավայրի գործոններով պայմանավորված հիվանդությունների բացառման համար անհրաժեշտ բժշկական, հիգիենիկ գիտելիքներ,

15) **վարակիչ հիվանդության օջախ՝** վարակի աղբյուրի տեղակայման վայրը և շրջակա միջավայրի նրան հարող տարածքը՝ վարակիչ հիվանդության հարուցիչ հնարավոր փոխանցման շառավղով,

16) **վարակիչ հիվանդությունների տնային (ընտանեկան) օջախ՝** ընտանիքում ձևավորված վարակիչ հիվանդության օջախ,

17) **ախտահանում՝** վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների, փոխանցողների, վնասակար կամ համաճարակաբանական նշանակության

միջատների (հողվածոտանիների), կրծողների կամ այլ կենդանիների ոչնչացման գործընթաց,

18) **վարակված անձինք, բեռներ, ապրանք, կոնտեյներներ, տրանսպորտային միջոցներ իրեր, փոստային ծանրոցներ կամ մարդկային աճյուններ (դիակներ)**՝ անձինք, բեռներ, ուղեբեռներ, ապրանք, կոնտեյներներ, տրանսպորտային միջոցներ, իրեր, փոստային ծանրոցներ կամ մարդկային աճյուններ (դիակներ), որոնք վարակված են կամ ախտահարված (աղտոտված) կամ կրում են վարակի աղբյուր կամ աղտոտումներ այնպես, որ վտանգ են ներկայացնում հանրության (մարդու) կյանքի և առողջության համար,

19) **վարակված տարածք**՝ կոնկրետ աշխարհագրական տարածք, որի նկատմամբ Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունն առաջարկում է կիրառել բժշկասանիտարական միջոցառումներ՝ համաձայն միջազգային առողջապահական (բժշկասանիտարական) կանոնների,

20) **վարակիչ հիվանդություններով հիվանդ**՝ մարդ, որը տառապում է կամ ունի ֆիզիկական տկարություն, որը կարող է վտանգ (ռիսկ) ներկայացնի բնակչության առողջության համար,

21) **վարակ**՝ վարակիչ հիվանդության հարուցիչ մարդկանց և կենդանիների օրգանիզմ ներթափանցումը, զարգացումն ու բազմացումն է, որը կարող է վտանգ ներկայացնել բնակչության առողջության համար,

22) **վարակազերծում (դեզինֆեկցիա)**՝ սենքերի, սարքավորումների, կահույքի, տրանսպորտային միջոցների, սպասքի, սպիտակեղենի, խաղալիքների, բժշկական նշանակման առարկաների, գործիքների, հիվանդի խնամքի առարկաների, սննդամթերքի մնացորդների, արտազատուկների, հումքի և մթերքների վերամշակման, տեխնոլոգիական և սանիտարատեխնիկական սարքավորումների, արտազատուկների համար նախատեսված ամանեղենի վարակից զերծման գործընթաց,

23) **միջատազերծում (դեզինսեկցիա)**՝ սանիտարատեխնիկական, հիգիենիկ և ոչնչացնող միջոցառումների համալիր, որը ներառում է միջատների (հողվածոտանիներ) ոչնչացման միջոցառումները բոլոր միջավայրերում,

24) **կրծողազերծում (դեռատիզացիա)**՝ սանիտարահիգիենիկ, ինժեներատեխնիկական և ոչնչացնող միջոցառումների համալիր, որը ներառում է բնակավայրերում, տրանսպորտային միջոցներում, շենքերում, շինություններում, կառույցներում, կառուցվածքներում, ինչպես նաև համաճարակաբանական ցուցումով՝ բնության մեջ, մարդու և կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների շտեմարան հանդիսացող կրծողների ոչնչացումը,

25) **կառավարելի վարակիչ հիվանդություններ**՝ վարակիչ հիվանդություններ, որոնք կարող են կանխարգելվել ինմունականխարգելման միջոցով,

26) **սենքեր**՝ շենքերի, շինությունների, կառույցների ներքին տարածքներ:

2. Համաճարակային բռնկումների բնութագիր

- 1) Արարատի մարզում 2020-2024թթ. գրանցվել է COVID19 պանդեմիան
- 2) Արարատի մարզում մինչ այժմ արձանագրված բոլոր բռնկումները հիմնականում եղել են ջրային ծագման՝ պայմանավորված ջրմուղ-կոյուղու խողովակների մաշվածության հետևանքով առաջացած վթարներով:

2.1. Արտակարգ իրավիճակներում վարակիչ հիվանդությունների բռնկման դեպքում բնակչության հավանական սանիտարական կորուստներ

1) Արտակարգ իրավիճակներում էպիդեմիկ պրոցեսները ունեն որոշ առանձնահատկություններ, որոնց զարգացման օրինաչափությունները կարող են խախտվել: Առաջին հերթին դա վերաբերվում է վարակման աղբյուրներին, դժվարանում է դրանց որոշումը, քանի որ արտակարգ իրավիճակների պայմաններում փոխվում են պահպանման, կենսագործունեության և վերարտադրության վայրերը, լայնանում և ծավալվում են նրանց տեղամասերը: Այդ պատճառով էլ միաժամանակ հնարավոր են մի քանի էպիդեմիկ օջախների բռնկումներ: Մարզի ամեն մի տարածաշրջանում կայունացել են վարակիչ հիվանդությունների իր մակարդակը, որոնք ձևակերպվել են տվյալ տեղամասին բնորոշ սոցիալական, տարերային և մանրէաբանական գործոններից: Արտակարգ աղետները, անշուշտ, ազդում են հիվանդությունների մակարդակի և զարգացման ընթացքի վրա:

2) Առավել կարևոր դիսկի գործոնները, որոնք ազդում են համաճարակային իրավիճակի զարգացմանը՝

- ա. խախտվում է ջրամատակարարման համակարգը,
- բ. սննդի աղտոտում,
- գ. տարբեր քիմիական նյութերի ներթափանցում դեպի ջրամբարներ,
- դ. բնական բիոցենոզների հեղեղումներ և լվացումներ,
- ե. կրծողների զանգվածային բազմացում և նրանցից էպիզոտեիայի առաջացում,

- զ. բնակչության խտացում, սթրեսների առաջացում,
- է. բնակչության մոտ վարակի հանդեպ բարձր զգայունության ձեռքբերում,
- ը. ինտենսիվ միգրացիոն գործընթացներ:

3) Երկրաշարժերից, ջրհեղեղներից և այլ բնական երևույթներից փոխվում է աշխարհագրական լանդշաֆտները, որոնք իր հերթին նվազեցնում կամ ընդլայնում են հարուցիչների բնական օջախների սահմանները:

4) Կապված էպիդեմիկ օջախի բնութագրից՝ արտակարգ իրավիճակների գոտիներում բնակչության հավանական սանիտարական կորուստները կախված կլինեն ժամանակին և լիարժեք բժշկասանիտարական, հիգիենիկ, հակահամաճարակային և այլ միջոցառումների կատարումներից:

Սանիտարական կորուստների տակ էպիդեմիկ օջախներում հասկացվում է հիվանդ մարդկանց քանակը ինֆեկցիայի տարածման հետևանքով էպիդեմիկ պրոցեսի զարգացման ընթացքում: Արտակարգ իրավիճակների դեպքերում

սանիտարական կորուստների մեծությունը կախված է ինֆեկցիայի փոխանցման ձևերից:

2.2. Սանիտարահամաճարակային միջոցառումներ

1) Համաճարակային (էպիզոոտիային, էպիֆիտոտիային) գործընթացի ինտենսիվության և տևողության վրա ազդում են մի շարք գործոններ, որոնցից առավել կարևոր են սոցիալական, բնական և անտրոպոգեն գործոնները:

Անցիալական գործոնը (տնտեսության վիճակը, հասարակական հարաբերությունները) համաճարակային (էպիզոոտիային, էպիֆիտոտիային) գործընթացի առաջացման, ընթացքի և վերացման որոշիչ պատճառն է:

Մարզի տնտեսության վիճակից է կախված բնակչության նյութական ապահովածությունը, բնակարանային և սանիտարակենցաղային պայմանները, կուլտուրան, բժշկական (անասնաբուժական, ֆիտոսանիտարական) օգնության մակարդակն ու մատչելիությունը և արդյունքում հասարակության հնարավորությունը՝ դիմակայելու համաճարակների (էպիզոոտիաներ, էպիֆիտոտիաներ) առաջացմանը և վերացմանը:

Բնական պայմանները նույնպես էական ազդեցություն են ունենում համաճարակային (էպիզոոտիային, էպիֆիտոտիային) գործընթացի բոլոր երեք օղակների վրա՝ հատկապես հիվանդության աղբյուրի և նրա փոխանցման ուղիների վրա:

2) Արարատի մարզում կարանտինային հիվանդությունների (խոլերա, ժանտախտ, կարանտինային վիրուսային հեմոռագիկ տենդեր) դեմ կազմակերպվող հակահամաճարակային միջոցառումները հետևյալն են.

ա. Մարզպետի որոշման համաձայն՝ ստեղծել արտակարգ հակահամաճարակային հանձնաժողով՝ խոլերայի, ժանտախտի և մյուս հատուկ վտանգավոր վարակների տեսակետից համաճարակային բարդությունների ծագման դեպքում գործունեություն ծավալելու նպատակով:

բ. Համաճարակային իրավիճակի բարդացման ժամանակ հրավիրել մարզպետարանի արտակարգ նիստ, քննարկել իրավիճակը և շահագրգիռ մարմիններին տալ համապատասխան հանձնարարություններ:

գ. Խոլերայի դեմ կանխարգելիչ և սանիտարահակահամաճարակային միջոցառումները կազմակերպել և անցկացնել՝ համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 08.06.11թ. «Հայաստանի Հանրապետությունում հակախոլերային միջոցառումներ իրականացնելու մասին» N1115-Ա հրամանի: Խոլերայի և այլ հատուկ վտանգավոր վարակներով հիվանդների մասին շտապ կարգով տեղյակ պահել վերադաս պաշտոնատար անձանց՝ համաձայն ահազանգման սխեմայի:

դ. Արարատի մարզում խոլերայով և այլ հատուկ վտանգավոր վարակներով հայտնաբերված հիվանդների հոսպիտալացման համար որպես ինֆեկցիոն հոսպիտալ՝ նախատեսել 25 մահճակալ:

3) Նշված հիվանդների հետ անմիջական շփման մեջ եղած կոնտակտավորներին առանձնացնելու և հսկողության տակ պահելու համար նախատեսել մեկուսարան.

Մասիս ԲԿ ինֆեկցիոն բաժանմունք՝ 10 մահճակալով (համաճարակաբանական իրավիճակի պայմաններում Մասիս ԲԿ ինֆեկցիոն բաժանմունքի մահճակալների թիվը նախատեսված է ավելացնել մինչև 25):

4) Կարանտինային գոտու սահմաններից դուրս եկողներին 5-օրյա հսկողություն սահմանելու համար նախատեսել որպես օբյեկտներ:

5) Աղիքային խանգարումներով հիվանդներին, կոնտակտավորներին համապատասխան ստորաբաժանումներ տեղափոխելու համար տարածաշրջանների շտապ օգնության բաժանմունքների բազայի վրա նախատեսել մեկ էվակուցոկատ:

6) Հիվանդանոցային բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բոլոր հաստատությունների ընդունարանները, արտահիվանդանոցային բժշկական օգնություն

և սպասարկում իրականացնող բոլոր հաստատությունները, շտապ օգնության կայաններն ապահովել.

ա. խոլերայի նկատմամբ մանրէաբանական հետազոտությունների համար նմուշառման հավաքածուով, ռեհիդրատացիոն լուծույթներով (ռինգեր-լակտատ, աղային լուծույթ (0.9%) և աղային լուծույթ՝ կիսով չափ գլյուկոզայի հետ), խոլերայի բուժման համար անհրաժեշտ դեղամիջոցներով (տետրացիկլին, դոքսիցիկլին) և այլն,

բ. ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից թույլատրված ախտահանիչ նյութերի բավարար պահուստային քանակով՝ ապահովվելով դրանց կից օգտագործման հրահանգների առկայությունը,

գ. 4-րդ տիպի պաշտպանական արտահագուստով:

7) Օջախների եզրափակիչ ախտահանումը կազմակերպելու համար ՀՎԿԱԿ ՊՈԱԿ-ի Արարատի մասնաճյուղի բազայի վրա նախատեսել ախտահանման երկու բրիգադ՝ բժիշկների ղեկավարությամբ:

8) Ապահովել «աղիքային վարակիչ հիվանդություն» ախտորոշումով հիվանդության ծանր ընթացքով (ծանր դիարեայով, ծանր փսխումով, ծանր ջրազրկումով) հոսպիտալացված հիվանդների նմուշառումը և խոլերայի նկատմամբ միանվագ մանրէաբանական հետազոտությունների իրականացումը:

9) Օջախներում կատարել համաճարակաբանական հետազոտություն՝ վարակի աղբյուրը և փոխանցման ուղիները պարզելու, հակահամաճարակային միջոցառումներ կազմակերպելու, օջախի տեղայնացման և վերացման համար:

10) Աղիքային խանգարումներ ունեցող անձանց ժամանակին հայտնաբերելու և հոսպիտալացման ենթարկելու նպատակով ամբուլատոր ծառայության ուժերով՝ տեղամասային սկզբունքով կազմակերպել բակային ամենօրյա համայցներ:

11) Խոլերայից և աղիքային հիվանդություններից մահացածների դիակերծումը կատարել բժշկական կենտրոնների բազայի վրա նախատեսված դիակերծարաններում:

12) Առկա ծրագրով նախատեսված ստորաբաժանումները ապահովել անհրաժեշտ քանակությամբ.

ա. աղային լուծույթներով, դեղամիջոցներով, միանվագ օգտագործման ներարկիչներով,

բ. կոշտ և փափուկ գույքով:

13) Ազգաբնակչության շրջանում կազմակերպել և անցկացնել քարոզչական լայն աշխատանքներ՝ խոլերայի և այլ աղիքային հիվանդությունների կանխարգելման հարցերով՝ օգտագործելով զանգվածային լրատվական միջոցները:

14) Հիվանդին հոսպիտալացնել շտապօգնության կայանի միջոցով:

15) Հիվանդների, կոնտակտավորների սնուցումը կազմակերպել այն հիմնարկության հաշվին, որտեղ նրանք մեկուսացվել են:

Բժավոր տիֆ հիվանդության կանխարգելման և **ոջլոտության** դեմ պայքարի կոմպլեքս միջոցառումներ՝

ա. Բժավոր տիֆի օջախում հակահամաճարակային միջոցառումները, ինչպես նաև հիվանդության դեմ պայքարի պրոֆիլակտիկ և կենցաղային ոջլոտության դեմ պայքարի աշխատանքները կազմակերպել համաձայն գործող հրամանների պահանջների,

բ. հանրակրթական դպրոցներում, վարժարաններում յուրաքանչյուր արձակուրդից հետո, նախադպրոցական հիմնարկներում յուրաքանչյուր օր ստուգել ուսանողներին, աշակերտներին, սաներին ոջլոտության համար: Ոջլոտության հայտնաբերման դեպքում նրանց ընտանիքներում անցկացնել սանիտարական մշակում,

գ. հանրակրթական դպրոցներում, նախադպրոցական հիմնարկներում անցկացնել ոջլոտության դեմ տասնօրյակ,

դ. պոլիկլինիկաներում և հիվանդանոցներում քննությունների, տնային կանչերի, բնակչության բուժսպասարկման ժամանակ կատարել ստուգումներ: Ոջլոտություն հայտնաբերելիս ձեռք առնել համապատասխան միջոցառումներ,

ե. բժավոր տիֆի հայտնաբերման և ախտորոշման նպատակով 3 օր և ավելի ջերմող հիվանդներին հետազոտել բժավոր տիֆի նկատմամբ,

զ. բժավոր տիֆի լաբորատոր ախտորոշման նպատակով կատարել բոլոր տեսակի քննություններ՝ սերոլոգիական, հեմոագլյուտինացիայի, կոմպլիմենտի կապման ռեակցիաներ,

է. խիստ հսկողություն սահմանել հիվանդանոցների սանիտարահիգիենիկ ռեժիմի պահպանման, հիվանդների ընդունման, բուժման ընթացքում ժամանակին սանիտարական մշակման հարցերի նկատմամբ,

ը. սիստեմատիկ հսկողություն սահմանել հյուրանոցների, վարսավիրանոցների, հանրակացարանների, բաղնիքների, վացքատների սանիտարական վիճակի նկատմամբ:

Բրուցելյոզի, սիբիրյան խոցի, տուլարեմիայի և կատաղության դեմ պայքարի համալիր միջոցառումներ՝

ա. Անասնահումքի վերամշակման օբյեկտներում և մասնավոր անասնապահների շրջանում խստորեն պահպանել հակաէպիդեմիկ միջոցառումների օգտագործումը,

բ. բժշկական և անասնաբուժական ծառայությունների միջև ապահովել փոխադարձ և ժամանակին տեղեկատվության փոխանակումը մարդկանց և կենդանիների շրջանում բրուցելյոզի, սիբիրյան խոցի և կատաղության դեպքերի վերաբերյալ,

գ. համատեղ անցկացնել հակաէպիդեմիկ միջոցառումներ՝ առաջացած օջախների լիկվիդացման ուղղությամբ,

դ. անցկացնել խոշոր եղջերավոր անասունների սերուլոգիական հետազոտություն բրուցելյոզի հայտնաբերման համար,

ե. գյուղմթերքների շուկաներում արգելել անասնապահական հումքի վաճառքը՝ առանց անասնաբուժական ծառայության թույլտվության,

զ. արգելել մսի փողոցային վաճառքը,

է. ապահովել սանիտարահաճախիդեմիկ ռեժիմը անասնահումքի վերամշակման (աշխատելու դեպքում) և սննդի օբյեկտներում,

ը. կաթի գործարաններում խստորեն պահպանել հում կաթից պատրաստած պանրի վարակազերծման պայմանները,

թ. կաթի գործարաններում բրուցելյոզի տեսակետից անապահով կաթը վերամշակել հատուկ ռեժիմով՝ պաստերիզացման երկարատև ժամկետով:

Առողջապահական միջոցառումներ **բրուցելյոզի դեպքում՝**

ա. Բրուցելյոզի բոլոր առաջնակի դեպքերի մասին (խրոնիկական և սուր) ուղարկել շտապ հաղորդման քարտ,

բ. կատարել բոլոր դեպքերի էպիդ. հետազոտություն՝ 3-օրյա ժամկետում,

գ. ապահովել բրուցելյոզի նկատմամբ կասկածելի բոլոր հիվանդների կլինիկա-լաբորատոր հետազոտությունները,

դ. անասնապահական հումքի վերամշակման օբյեկտների աշխատելու դեպքում ապահովել դրանց աշխատողների դիսպանսեր հետազոտությունը՝ բրուցելյոզով հիվանդների հայտնաբերման նպատակով,

ե. ապահովել բրուցելյոզի հիվանդության յուրաքանչյուր թարմ դեպքի և բուժման

կարիք զգացող խրոնիկական դեպքերի հոսպիտալացումը ինֆեկցիոն հիվանդանոցում, գ. կազմակերպել ստացիոնարից դուրս գրված հիվանդների սպեցիֆիկ բուժումը և դիսպանսերիզացում ամբուլատոր պայմաններում մինչև լրիվ առողջացումը,

է. բոլոր ՊՓԲԸ-ներում և ԱԱՏՄ տեսչությունում բրուցելյոզով հիվանդների հաշվառումը տանել մեկ գրքում՝ բոլոր տարիների համար,

ը. Կատարել անասնահումքի վերամշակման օբյեկտների աշխատողների պատվաստում՝ բրուցելյոզի դեմ բացասական պատասխանի դեպքում (ալերգիկ վարձով),

թ. ՀՎԿԱԿ ՊՈԱԿ-ի Արարատ մասնաճյուղի բակ. լաբորատորիայում մթերքների հետազոտությունը կատարել կաթի հետազոտման օղակային փորձի և պաստերիզացման ստուգման ուղղությամբ:

Սիբիրյան խոցի դեպքում պայքարի համալիր միջոցառումներ՝

ա. Արգելել հարկադրական սպանդի ենթակա կենդանիների մորթը, տեղափոխությունը և վաճառքը առանց բակտերիալ քննության: Անասնահումքի վերամշակման օբյեկտներում սահմանել հսկողություն հակաէպիդեմիկ ռեժիմի պահպանման հարցում,

բ. խստորեն վերահսկել սիբիրյան խոցից մահացած կենդանիների դիակների ոչնչացումը՝ պայմանով, որ նրանք այրվեն անասնաբուժական ծառայության հսկողությամբ,

գ. ապահովել սիբիրյան խոցով հիվանդների հոսպիտալացումը, լաբորատոր հետազոտությունները (բակ.մաշկա-ալերգիկ) և բուժումը,

դ. Սիբիրյան խոցի բոլոր կասկածելի դեպքերում կիրառել «Անատոքսին» ալերգենը՝ մաշկային ալերգիկ փորձի համար,

ե. օբյեկտների աշխատելու պայմաններում ապահովել անասնահումքի վերամշակման օբյեկտներում աշխատող անձանց 100%-ով ընդգրկվածությունը պատվաստման մեջ: Պլանային պատվաստումները կատարել 5-6-րդ ամսում, նոր աշխատանքի ընդունվողների մոտ՝ 14 օրվա ընթացքում,

զ. ապահովել ինֆորմացիայի փոխանակումը առողջապահական և անասնաբուժական ծառայությունների միջև սիբիրյան խոցի վերաբերյալ,

է. մարդկանց և կենդանիների շրջանում սիբիրյան խոցի դեպք արձանագրելիս օջախներում անցկացնել շտապ պրոֆիլակտիկա՝ հակասիբիրախոցային գամմագլոբուլինով և անտիբիոտիկով,

ը. իրական վտանգի դեպքում շտապ պրոֆիլակտիկայից 15 օր հետո կատարել պրոֆ. պատվաստումներ,

թ. արգելել անասնահումքի վաճառքը առանց անասնաբուժական ծառայության թույլտվության:

Կատաղություն հիվանդության դեմ պայքարի համալիր միջոցառումներ՝

ա. Ապահովել մարդկանց և կենդանիների շրջանում կատաղության յուրաքանչյուր դեպքի վերաբերյալ ժամանակին ինֆորմացիայի փոխանակումը առողջապահական և անասնաբուժական ծառայությունների միջև,

բ. յուրաքանչյուր տարի հաշվառել շներին, տրամադրել համարակալած նշաններ:

գ. կծելու՝ յուրաքանչյուր դեպքի ժամանակ ապահովել հակակատաղության պատվաստանյութի ներարկումը և սիստեմատիկ մշտադիտարկումը,

դ. պատվաստումների ոչ պայմանական կուրսի անցկացման ժամանակ հոսպիտալացումը իրականացվում է՝ համաձայն սպասարկող վիրաբուժի որոշման.

- ծանր կծած վերքերի ժամանակ,

- կրկնակի պատվաստվողների դեպքում,

ե. Այն դեպքերում, երբ կենդանին հիվանդանում է, սատկում է, կամ կծած վերքերը տեղակայված են տուժողի մարմնի վերին հատվածում հակակատաղության պատվաստանյութի ներարկման հետ միաժամանակ կատարվում է նաև հակակատաղության իմունոգլոբուլինի ներարկում:

Վիրուսային հեպատիտների դեմ պայքարի համալիր միջոցառումներ՝

ա. ապահովել վիրուսային հեպատիտով հիվանդների առավելագույն հոսպիտալացումը ինֆեկցիոն հիվանդանոցում,

բ. ապահովել բոլոր դոնորների հետազոտությունը ավստրալիական անտիգենի նկատմամբ,

գ. արյան հետազոտության յուրաքանչյուր դեպքի վերաբերյալ, որը տրվել է դրական պատասխան անտիգենի նկատմամբ, ահազանգել ՀՎԿԱԿ ՊՈԱԿ-ի Արարատի մասնաճյուղ և տարածքային պոլիկլինիկա,

դ. բոլոր անտիգենակիրների համար կազմակերպել ինֆեկցիոնիստի կոնսուլտացիա,

ե. յուրաքանչյուր տարի հետազոտել անտիգենի նկատմամբ արյան հետ գործ ունեցող բոլոր բուժաշխատողներին,

գ. բոլոր մանկական համաքուժարաններում հսկողություն սահմանել մինչև 1 տարեկան արյան փոխներարկում ստացած երեխաների նկատմամբ 6 ամիս ժամանակով՝ կլինիկական և անհրաժեշտության դեպքում՝ բիոքիմիական հետազոտություններով,

է. տանը, դպրոցներում և նախադպրոցական օբյեկտներում վիրուսային հեպատիտի դեպք արձանագրելիս կոնտակտավորների նկատմամբ սահմանել հսկողություն և ձեռնարկել հակաէպիդեմիկ բոլոր միջոցառումները՝ համաձայն գործող հրամանների պահանջների,

ը. արյան փոխներարկման կայանում, կլինիկա-դիագնոստիկ լաբորատորիաներում պրոցեդուրային կաբինետում ունենալ վիրուսային հեպատիտով հիվանդացածների ցուցակը,

թ. ինֆեկցիոն հիվանդանոցում վիրուսային հեպատիտով հիվանդներին առանձին մանիպուլյացիաներ կատարելու կամ նեղ մասնագետների կոնսուլտացիա կազմակերպելու ժամանակ սահմանել որոշակի ժամկետ և ապահովել բժշկական գործիքների համապատասխան ռեժիմով վարակազերծումը,

ժ. ինֆեկցիոն հիվանդանոցում առանձնացնել դիագնոստիկ հիվանդասենյակներ կամ բոքսեր՝ վիրուսային հեպատիտով հիվանդների հոսպիտալացման համար,

ժա. ինֆեկցիոն հիվանդանոցում առանձնացնել առանձին հիվանդասենյակներ «Ա» և «Բ» հեպատիտով հիվանդների սպասարկման համար,

ժբ. ուժեղացնել հսկողությունը ջրամատակարարման աղբյուրների, նրանց գլխային կառույցների սանիտարական պաշտպանության, կենցաղային ջրերի վարակազերծման ուղղությամբ,

ժգ. ուժեղացնել վերահսկողությունը դպրոցների և նախադպրոցական օբյեկտների հիգիենիկ և հակահամաճարակային ռեժիմի նկատմամբ,

ժդ. վերահսկել վիրուսային հեպատիտով հիվանդների օջախներում հակաէպիդեմիկ միջոցառումների որակյալ և ժամանակին կատարումը,

ժե. վերահսկել ՊՓԲԸ-ում և ստացիոնարներում հակաէպիդեմիկ և ախտահանիչ ռեժիմը՝ համաձայն գործող հրահանգների:

3. Ազդարարում (ըստ փոխհամագործակցության այլ բուժանձնակազմի ներգրավում)

1) Մարզի բժշկական կենտրոնների ղեկավարությունը հայտնաբերված վարակների մասին տեղյակ են պահում ՀՀ Արարատի մարզպետի աշխատակազմի առողջապահության և սոցիալական ոլորտի հարցերի վարչության պետին, ՀՎԿԱԿ ՊՈԱԿ-ի Արարատի մասնաճյուղ, մարզային փրկարարական վարչությանը և 112 ՕԿԿ ԱԿՎ Արարատի բաժանմունքին,

2) Արարատի մարզային փրկարարական վարչության կողմից կազմակերպվում է մարզի ղեկավար կազմի, արտակարգ իրավիճակների հանձնաժողովի, համայնքների ղեկավարների ազդարարումը,

3) ազդարարման ավարտի մասին հերթապահը զեկուցում է Արարատի մարզային փրկարարական վարչության պետին, իսկ նա իր հերթին՝ մարզպետին,

4) ապահովվում է ինֆորմացիայի փոխադարձ փոխանակում առողջապահական և անասնաբուժական ծառայությունների միջև:

4. Բնակչության իրազեկում (վարվելակերպի կանոններ)

1) Մարզի զանգվածային լրատվության միջոցներով կազմակերպվում է բնակչության համար օբյեկտիվ ու սպառիչ տեղեկատվություն համաճարակային բռնկումների, անհրաժեշտ կանխարգելիչ և հակահամաճարակային միջոցառումների վերաբերյալ:

2) ԶԼՄ-ների միջոցով բնակչությանը տեղեկացվում է ստեղծված իրավիճակի, հիվանդության օջախներում պրոֆիլակտիկայի, խմելու ջրի օգտագործման վարվելակերպին, սանիտարական հիգիենայի կանոնների պահպանմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման ու հիվանդության ախտանիշների առկայության դեպքում անմիջապես բժշկական հաստատություն դիմելու անհրաժեշտության մասին:

3) Ձեռնարկել միջոցներ՝ չճշտված ու կողմնակալ տեղեկություններ տարածելու դեմ, որը բնակչությանն ապակողմնորոշելու և դեղահաբեկչության համար լայն դաշտ ստեղծելու մեծ վտանգ է պարունակում:

4) Նպաստել դեղերի վերաբերյալ բնակչությանն իրազեկման մակարդակի բարձրացմանը:

5) Անցկացնել սան. լուս. աշխատանքներ բնակչության շրջանում խղերայի ու այլ աղիքային սուր վարակիչ հիվանդությունների համար՝ օգտագործելով հիգիենիկ ուսուցման ժամանակակից բոլոր ձևերը և մեթոդները՝ տալով ազգաբնակչությանը նվազագույն բժշկական գիտելիքներ.

ա. չգնել անհայտ ծագման, ոչ սահմանված վայրերում և առանց պատշաճ ջերմաստիճանային և հիգիենիկ պայմանների վաճառվող, հատկապես արագ փչացող սննդամթերք,

բ. սննդամթերքը (մրգեր, բանջարեղեն, հատապտուղներ և այլն) օգտագործելուց առաջ լավ լվանալ միայն հոսող խմելու ջրով (չօգտագործել առուների, գետերի ջրերը),

գ. հետևել ձեռքերի հիգիենային՝ հաճախակի լվացվել օճառով, հատկապես սնունդ պատրաստելուց և ուտելուց առաջ,

դ. սննդամթերքը պահել փակ տարաներում՝ ճանճերի աղտոտումը կանխարգելելու նպատակով,

ե. երեխաներին չթույլատրել լողալ դեկորատիվ ջրավազաններում, ոռոգման ջրանցքերում,

զ. խմելու ջրի համային և գունային հատկությունների փոփոխությունների, տեսանելի նստվածքների առկայության դեպքերում այն օգտագործել միայն եռացնելուց հետո և անհապաղ ահազանգել ջրամատակարարման համակարգը սպասարկող և վերահսկող մարմիններին,

է. ջրանջատումներից հետո ծորակից ջուրն օգտագործել որոշ ժամանակահատված հոսելուց հետո,

ը. աղիքային վարակիչ հիվանդությունների ախտանշանների (լուծ, որովայնի շրջանում ցավ, տենդ, փսխում) առկայության դեպքում անհապաղ դիմել բժշկի:

5. Կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպումը

Սանիտարահամաճարակային նախազգուշական հսկողության միջոցառումներն են՝

ա. Արտաքին միջավայրի (օդի, ջրի, հողի) որակի պահպանմանը և քիմիական ու կենսաբանական վնասակար նյութերով ախտոտվածությունից միջավայրի պաշտպանությանն ուղղված սանիտարահամաճարակային (անասնաբուժական, ֆիտոսանիտարական) հսկողության միջոցառումները,

բ. սննդամթերքի (կերի) և ջրամատակարարման աղբյուրների սանիտարահամաճարակային (անասնաբուժական, ֆիտոսանիտարական) հսկողության միջոցառումները: Հսկողության տակ է վերցվում ոչ միայն վերջնական արտադրանքի որակը, այլ նաև սննդամթերքի պատրաստման տեխնոլոգիական ողջ գործընթացը: Բնական բնույթի արտակարգ իրավիճակների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ վերջին մի քանի տասնամյակներում առաջացած մարդկանց վարակիչ հիվանդությունների զանգվածային բռնկումների ավելի քան 35%-ը պատկանում է սննդային թունավորումներին: Հատկապես կարևոր է սննդամթերքի և խմելու ջրի հսկողության իրականացումն այն վայրերում, որտեղ միջոց լինում է մարդկանց մեծ կուտակումներ՝ մսուր-մանկապարտեզներ, դպրոցներ, ուսումնական այլ հաստատություններ:

Ռեժիմա-կարանտինային միջոցառումներ:

Կախված հիվանդության հարուցիչի տեսակից, համաճարակային (էպիզոոտիային, էպիֆիտոտիային) օջախի տարածքից և համաճարակային ընթացքից՝ պետական կառավարման կամ տեղական ինքնակառավարման, մարմինները կարող են տվյալ տարածքում մտցնել մասնակի (օբսերվացիա) կամ լրիվ (կարանտին) մեկուսացում: Օջախի մասնակի մեկուսացման (օբսերվացիային ռեժիմ) ժամանակ նախատեսվում է տրանսպորտային միջոցների մուտքի, ելքի և միջանցիկ երթևեկության սահմանափակում, առանց ախտահանման որևէ իրի դուրս բերման արգելում, մարդկանց միջև շփման սահմանափակում: Օջախից սահմանափակ քանակով մարդկանց դուրս գալը (գործուղվածներ, զբոսաշրջիկներ, հանգստացողներ և այլն) թույլատրվում է միայն հրատապ կանխարգելման և սանիտարական մշակման ենթարկվելուց հետո:

5.1. Վարակի օջախում ախտահանման աշխատանքների (դեզինֆեկցիոն, դեզինսեկցիոն, դեռատիզացիոն) կազմակերպում

1) Հիվանդ մարդկանց և կենդանիների գտնվելու վայրի վարակազերծման միջոցառումներից են՝ դեզինֆեկցիան, դեզինսեկցիան և դեռատիզացիան:

Ախտահանումը՝ մանրէների, դեզինսեկցիան՝ միջատների ոչնչացումն է, իսկ դեռատիզացիան կրծողների: Գործնականում տարբերվում են ախտահանման երկու հիմնական եղանակ՝ կանխարգելիչ և օջախային:

Վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման նպատակով իրականացվում է ախտահանում, միջատազերծում, կրծողազերծում: Ախտահանումը լինում է կանխարգելիչ (վարակազերծում) և օջախային (եզրափակիչ և ընթացիկ), ինչպես նաև բժշկական նշանակության առարկաների ախտահանում (այդ թվում՝ նախամանրէազերծումային մշակում ու մանրէազերծում):

2) Կանխարգելիչ ախտահանման նպատակն է կանխել վարակիչ հիվանդությունների առաջացումը, կամ տարածումը հասարակական օգտագործման վայրերում (ճաշարաններ, բաղնիքներ, վարսավիրանոցներ, մսուր-մանկապարտեզներ, դպրոցներ, ուսումնական այլ հաստատություններ և այլն), կամ կենդանիների կուտակման վայրերում (ֆերմաներ, ինկուբատորներ, անասնագոմեր): Այդ վայրերը պլանային կարգով պարբերաբար ենթարկվում են ախտահանման ախտահանիչ նյութերով:

3) Օջախային ախտահանումն իրականացվում է նպատակով՝ ոչնչացնել հիվանդության հարուցիչներին հիվանդության օջախում (ընտանիք,

հանրակացարան, ուսումնական հաստատություններ, բժշկական հիմնարկներ, ֆերմաներ, անասնագոմեր և այլն): Ախտահանման են ենթարկվում հիվանդների արտաթորանքները, նրանց օգտագործած և շրջապատում գտնվող իրերը:

4) Տարբերվում են օջախային ախտահանման երկու եղանակ՝

ա. ընթացիկ ախտահանում, որն իրականացվում է մշտապես հիվանդության օջախում հիվանդության աղբյուրի գտնվելու ողջ ընթացքում,

բ. եզրափակիչ ախտահանում, որն իրականացվում է հիվանդության օջախում հիվանդին հիվանդանոց տեղափոխելուց, հիվանդասենյակում հիվանդի առողջանալուց և դուրս գրվելուց հետո, կամ հիվանդ մարդու (կենդանու) մահվան դեպքում:

5) Ախտահանման մեթոդներն են՝ ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական:

Ֆիզիկական մեթոդի ժամանակ օգտագործում են բարձր ջերմությունը (կրակ, տաք օդ, հազեցած ջրային գոլորշիներ), արևի ճառագայթները, ուլտրամանուշակագույն ճառագայթները, ֆիլտրումը (քամել), օդափոխումը:

Քիմիական մեթոդի ժամանակ օգտագործում են մանրէներին ոչնչացնող քիմիական նյութերի լուծույթներ: Այդ նպատակով հաճախ օգտագործում են՝ ակտիվ քլոր պարունակող նյութեր (քլորակիր, քլորամին, կալցիումի հիպոքլորիդ), լիզոլ, բենզոլ, ֆորմալին:

Կենսաբանական մեթոդի ժամանակ օգտագործում են ախտածին մանրէներին ոչնչացնող մանրէներ (անտագոնիստ-հակամարտ): Այս մեթոդով ախտահանում են հոսող ջրերը, թափոնները, աղբը:

6) Միջատների և կրծողների դեմ պայքարը նույնպես լինում է երկու տեսակ՝ կանխարգելիչ և ոչնչացնող:

Կանխարգելիչ միջոցառումների նպատակն է՝ պահպանել վնասատուների քանակը նախատեսված սահմաններում, կանխել նրանց թափանցումը բնակարաններ, անասնագոմեր, պաշտպանել սննդամթերքը. կերը վնասատուներից:

Ոչնչացնող միջոցառումների նպատակն է տարբեր եղանակներով ոչնչացնել միջատներին, կրծողներին: Միջատների և կրծողների ոչնչացումն իրականացվում է մեխանիկական, ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական մեթոդներով:

Մեխանիկական մեթոդի դեպքում օգտագործում են կաշուն թղթեր, ճանճորսիչներ, թակարդներ:

Ֆիզիկական մեթոդի դեպքում օգտագործում են բարձր ջերմությունը (կրակ, տաք օդ, ջրային գոլորշիներ, տաք ջուր):

Քիմիական մեթոդի դեպքում օգտագործում են միջատներին ոչնչացնող (ինսեկտիցիդ) և կրծողներին ոչնչացնող (ռոդենտիցիդ) քիմիական նյութեր (քլորաֆոս, կարբոֆոս, ֆոսֆիդցինկ, կրիսիդ, զոոկուդարին):

Կենսաբանական մեթոդի ժամանակ օգտագործում են կրծողների, միջատների բնական թշնամիներին (կատու, թռչուններ, շներ), կամ վնասատուների նկատմամբ ախտածին մանրէներին:

7) Համաճարակային օջախի լրիվ վերացման նպատակով իրականացվում է մարմնի մասնակի և լրիվ սանիտարական մշակում իսկ տրանսպորտային միջոցների համար՝ մասնակի և լրիվ հատուկ մշակում:

Վարակման օջախում ձեռքի տակ եղած կամ տաբելային միջոցներով իրականացվում է մարմնի մասնակի սանիտարական մշակում, իսկ հագուստի, իրերի, տրանսպորտային միջոցների մասնակի հատուկ մշակում:

Վարակման օջախից դուրս իրականացվում է մարմնի լրիվ սանիտարական մշակում՝ հագուստի, սպիտակեղենի լրիվ փխտահանումով, իսկ առարկաները, տրանսպորտային միջոցառումները ենթարկվում են լրիվ հատուկ մշակման:

8) Ախտահանման, միջատազերծման, կրծողազերծման գործընթացի կազմակերպմամբ և ախտահանման, միջատազերծման, կրծողազերծման ծառայությունների մատուցմամբ զբաղվում են առողջապահության ոլորտի կառավարման լիազոր մարմնի կամ հանրային առողջության բնագավառի լիազոր մարմնի ենթակայության մասնագիտացված կազմակերպությունները, ինչպես նաև օրենքով սահմանված պարտադիր պահանջներին և պայմաններին համապատասխանող կազմակերպությունները:

9) Ախտահանման, միջատազերծման, կրծողազերծման աշխատանքներն իրականացնում են համապատասխան մասնագիտական որակավորում ունեցող անձինք, որոնց ներկայացվող պահանջները հաստատում է ՀՀ կառավարությունը:

10) Պետության կողմից երաշխավորված (նպատակային) ծրագրերի շրջանակներում ախտահանման, միջատազերծման, կրծողազերծման աշխատանքներն իրականացվում են պետական բյուջեի միջոցների հաշվին:

11) Իրավաբանական անձինք և անհատ ձեռնարկատերերը պարտավոր են հանրային առողջության նորմատիվներով սահմանված դեպքերում ու կարգով՝ իրենց միջոցների հաշվին կազմակերպել ախտահանման, միջատազերծման, կրծողազերծման աշխատանքներ:

12) Ախտահանման, միջատազերծման, կրծողազերծման ենթակա կազմակերպությունների ներկայացուցիչները նախօրոք իրազեկվում են ախտահանման, միջատազերծման, կրծողազերծման միջոցառումների իրականացման և անհրաժեշտ նախազգուշական միջոցների մասին:

13) Ախտահանման, միջատազերծման, կրծողազերծման համար կիրառվում են օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված և (կամ) օգտագործման համար թույլատրված ֆիզիկական, քիմիական ու կենսաբանական միջոցներ, որոնք նախատեսված ձևով օգտագործման դեպքում վնասակար ազդեցություն չեն թողնում մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի վրա:

14) Ախտահանումը, միջատազերծման, կրծողազերծման իրականացվում է առողջապահության ոլորտի կառավարման լիազոր մարմնի կողմից հաստատված մեթոդներով:

15) Վերացված համաճարակային (էպիզոոտիային) օջախի նկատմամբ սահմանվում է՝ երկարատև դիտարկում իրականացնելու նպատակով կանխել համաճարակի կրկնակի բռնկման հնարավորությունը:

Էպիֆիտոտիային օջախի առանձնահատկությունը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ բույսերի վարակիչ հիվանդությունների առաջացումը և տարածումը կախված է երեք գործոններից՝

ա) ֆիտոպաթոգեն հարուցիչի հատկությունից,

բ) գյուղատնտեսական կուլտուրայի ընկալությունից,

գ) արտաքին միջավայրի գործոններից (արևի ճառագայթների քանակը, օդի խոնավությունը և ջերմաստիճանը):

Բուսաբուծությունում վարակիչ հիվանդությունների նկատմամբ պայքարում օգտագործում են առողջապահության և անասնաբուժության բնագավառում կիրառվող համանման մեթոդները: Օրինակ ագրոտեխնիկայի (հիգիենայի)

կանոնների պահպանումը, հիվանդության օջախի ուսումնասիրումը, կարանտինային միջոցառումների իրականացումը, հիվանդության օջախի վերացումը, ցանքատարածքների քիմիական մշակումը: Սակայն բույսերի համար՝ որպես յուրահատուկ մակրոօրգանիզմի, կան մի շարք, հատկապես կանխարգելիչ բնույթի մեթոդներ, որոնց իրականացումը հնարավորություն է տալիս նվազեցնելու էպիֆիտոտիային գործընթացի առաջացման վտանգը, կամ սրությունը: Դրանցից գլխավորներն են՝ հիվանդությունների նկատմամբ կայուն տեսակների ստացումը, ցանքատարածությունների և տնկանյութերի քիմիական մշակումը:

6. Փոխհամագործակցություն

1) Համաճարակի գոտում արտադրական գործունեությունը շարունակող տնտեսական կազմակերպությունների, բանվոր-ծառայողների և ոչ շարժուն հիվանդների (որոնք գտնվում են բուժական հիմնարկներում և տանը) բժշկական ապահովման կազմակերպված օգնության ցուցաբերումը առողջապահության ծառայության ուժերով և կայարանների գերատեսչական բժշկական կետերի ծավալման, ինչպես նաև՝ այլ գերատեսչությունների հետ փոխհամագործակցման միջոցով, որոնք ապահովում են բժշկական ծառայությունները սննդով, ջրամատակարարմամբ, էլ. էներգիայով և տրանսպորտով:

2) ՀՀ ՆԳՆ Ոստիկանության Արարատի մարզի գվարդիայի, պարեկային ծառայության, համայնքային և քրեական ոստիկանության տարածքային ստորաբաժանումների ուժերով՝

ա. կազմակերպվում և իրականացվում է ծավալված հոսպիտալի, պրովիզոր հոսպիտալի, մեկուսարանի և հսկողարանի շենքերի զինված պահակային պաշտպանության գործը,

բ. ապահովում է բնակչության տարահանումը և տարաբնակեցման վայրերում հասարակական կարգի պահպանումը,

գ. կազմակերպում է շարժման երթուղիներում երթևեկությունը, տարահանման կետերում և երթուղիներում հասարակական կարգի պահպանումը, գողությանը և թալանին խոչընդոտելը, մասնակի տարահանվող բնակավայրերում,

դ. կազմակերպվում և իրականացվում է էպիդեմի օջախների բնակավայրերում պարեկային ծառայությունը,

ե. իրականացնում է կարանտինային միջոցառումները:

3) Մարզում բժշկական ապահովումը իրականացվում է առկա (անկախ կազմակերպատիրավական ձևից) առողջապահական հիմնարկների ուժերով և միջոցներով, ինչպես նաև բժշկական կազմավորումների ուժերով: Համաճարակային բժշկական ապահովման միջոցառումների իրականացմանը հնարավոր է նաև առողջապահական և այլ ուսումնական հաստատությունների սովորողների մասնակցությունը:

4) Առողջության առաջնային պահպանում իրականացնող բժիշկների (ԱԱՊ) և պոլիկլինիկական ու հիվանդանոցային նեղ մասնագետների փոխհամագործակցության բնակչությանը ցուցաբերվող բժշկական օգնության և սպասարկման խնդիրներում հիմնական սկզբունքները՝

ա. իրականացնում է՝ առաջնային բժշկական օգնություն,

բ. հիվանդներին ժամանակին ուղեգրում է համապատասխան մասնագետի մոտ՝ ելնելով անհրաժեշտությունից և նպատակահարմարությունից,

գ. տեղեկացնում է պացիենտին գոյություն ունեցող բժշկական ծառայությունների տեսակների մասին,

դ. հանդես է գալիս որպես բուժման կազմակերպիչ և ղեկավար՝ նեղ մասնագիտական բուժօգնության կազմակերպման հարցում,

ե. կրում է պատասխանատվություն պացիենտի շարունակական բուժման համար:

5) Համաճարակներից խուսափելու նպատակով, բնակչությանը մատակարարվող ջրի քանակի և որակի հանրային առողջության նորմատիվների պահանջներին համապատասխանությունն ապահովելու համար պատասխանատու են ջրամատակարարման հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների սեփականատերերը և շահագործող կազմակերպությունները, դրանց պաշտոնատար անձինք, այդ նպատակով նրանք իրականացնում են միջոցառումներ ջրամատակարարման համակարգի պահպանման, զարգացման ու որակի ապահովման և հսկողության ուղղությամբ՝ հանրային առողջության անվտանգության նորմատիվներին համապատասխան:

6) Համաճարակներից խուսափելու նպատակով, արտադրական արտանետումներից բնակավայրերի մթնոլորտային օդի աղտոտումը կանխելու, բացառելու նպատակով հանրային առողջության անվտանգության բնագավառի լիազոր մարմնի կողմից սահմանվում են սանիտարական պահպանման գոտիներ, որոնց օգտագործման սահմանափակումները և նորմերը սահմանվում են հանրային առողջության անվտանգության նորմատիվներով:

7) Անհրաժեշտության դեպքում մարզում սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումներ կամ կանխարգելիչ միջոցառումների աշխատանքների փոխգործողությունները իրականացվում են նաև հարևան մարզերի համապատասխան ծառայությունների ուժերի հետ: Հարևան մարզերի կողմից ուժեր և միջոցներ կարող են հատկացվել մարզպետի հայտերի հիման վրա: Փոխգործողությունները կազմակերպվում և իրականացվում են նախապես մշակված և ՀՀ ՆԳՆ ՓԾ կողմից հաստատված պլանների հիման վրա:

 Восстановимая подпись

Աստղագրոլ
ԱՐԹՈՐ՝ ԱՎԻՏՅԱՆ
3414870525

ՏՈՒՆ 07.08.1979 թ. ծնվ. և 07.08.1979 թ. մահվան
հարկազույցի ենթարկվելու օր

ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ՝ Подписано: MKRTCHYAN ARTUR 3414870525

Ա.ՄԿՐՏՅԱՆ